

HAYEF: Journal of Education

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Öğrenme Ortamlarına Gezi Düzenleyebilme Öz Yeterlilikleri

Kübra YURTDAKAL¹ , Hamdi KARAKAŞ²

¹Sivas İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Ar-Ge Özel Büro, Sivas, Türkiye

²Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sivas, Türkiye

Öz

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarına gezi düzenleyebilme öz yeterliliklerini ve düzenlenen geziler hakkındaki görüşlerini belirlemektir. Araştırma, karma araştırma yöntemine uygun olarak yürütülmüş ve araştırmada açıklayıcı desen kullanılmıştır. Araştırmanın nicel sürecinde tarama modeli, nitel sürecinde ise olgubilim (fenomonoloji) modeli esas alınmıştır. Veriler Ekim-Aralık 2019 tarihleri arasında toplanmış olup, nicel veri toplama sürecinde İç Anadolu Bölgesindeki bir ilde görev yapmakta olan 138 sınıf öğretmenine ulaşılabılmış, nitel veri toplama sürecinde 20 sınıf öğretmeni çalışma grubuna dâhil edilmiştir. Nicel veriler “Okul Dışı Çevrelere Eğitim Amaçlı Gezi Düzenleyebilme Öz yeterlilik İnancı Ölçeği” yardımıyla toplanırken, nitel veriler; araştırmacılar tarafından hazırlanan görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Nicel veriler yüzde, frekans, aritmetik ortalama, bağımsız gruplar t-testi ve ANOVA, nitel veriler ise içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Analizler sonucunda nicel ve nitel veriler birbirini destekleyerek yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda, sınıf öğretmenlerinin en çok gerçekleştirdikleri okul dışı öğrenme etkinliklerinin doğa gezileri, müze gezileri, lunapark ve çocuk parkı gezileri şeklinde olduğu; en az gerçekleştirdikleri okul dışı öğrenme etkinliklerinin ise yaz kampları, izci kampları ve hayvanat bahçesi gezileri şeklinde olduğu belirlenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara gezi düzenleyebilme öz yeterlilik inanç ortalama puanları 3,97 olarak hesaplanmış ve bu değer yüksek düzeye yakın olduğu görülmüştür. Ayrıca ortalama puanların cinsiyet, mesleki deneyim ve okulun bulunduğu yerleşim birimi değişkenine göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara gezi düzenlemede yetersiz kaldıkları durumlar, onlarla yapılan görüşmelerde de ifade edilmiş ve görüşleri “çekinceler”, “problemler” ve “çözümler” şeklinde üç ana temada toplanmıştır. İlkokullarda öğrencilere kazandırılması gereken davranışların somutlaştırılması, anlamlı hale dönüştürülmesi ve kalıcı olması bekleniyor ise, farklı okul dışı öğrenme ortamlarında uygulamalar yapılması önerilir. MEB 2023 Eğitim Vizyonu temel alınarak okul dışı eğitim etkinliklerini düzenlemek, çeşitlendirmek ve arttırmak gerekir. Sınıf öğretmenleri bu bağlamda kritik noktada yer alırlar ve okul dışı öğrenme ortamlarına gezi düzenlemede sorumluluk almaları beklenir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf öğretmeni, okul dışı öğrenme ortamları, gezi etkinlikleri, öz yeterlilik

The Self-Efficacy of Classroom Teachers to Organize Educational Trips to Out-of-School Settings

Abstract

The purpose of this study is to determine the self-efficacy of classroom teachers to organize educational trips to out-of-school learning environments and their views on the trips organized. The research was conducted with the mixed research method and explanatory design was used in the research. The survey model was used in the quantitative part of the research and the phenomenology model in the qualitative part. The data of the research were collected between October and December 2019. The quantitative data were collected from 138 classroom teachers working in a city in the Central Anatolia Region. For qualitative data, 20 classroom teachers were included in the study group. The quantitative data were collected with the “Self-Efficacy Belief Scale for Planning and Organizing Educational Trips to Out-of-School Learning

İletişim Kurulacak Yazar / Corresponding Author: Hamdi KARAKAŞ E-posta / E-mail: hamdikarakas58@yahoo.com.tr

Cite this article as: Yurtdakal, K. ve Karakaş, H. (2021). Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Öğrenme Ortamlarına Gezi Düzenleyebilme Öz Yeterlilikleri. *HAYEF: Journal of Education*, 18(2), 295-322.

Environments” and in addition the qualitative data were collected with the interview form prepared by the researchers. The quantitative data were analyzed using percentage, frequency, arithmetic mean, independent-samples t-test, and ANOVA, and the qualitative data were analyzed using content analysis method. According to results of research, it was found that the most frequently organized educational trips to out-of-school learning environments by classroom teachers were nature trips, museum trips, funfair and playground trips, and the least frequently organized educational trips to out-of-school learning environments were summer camps, scout camps, and zoo trips. Classroom teachers’ self-efficacy belief for organizing educational trips to out-of-school learning environments was calculated to be 3.97, which is close to a high level. In addition, it was found that the average scores do not significant according to the variables of gender, the amount of professional experience, and the location of the school. The situations in which classroom teachers were insufficient in organizing educational trips to out-of-school learning environments were also expressed in the interviews with them, and their views were grouped under three main themes as “reservations,” “problems,” and “solutions.” If the behaviors that should be acquired by students in primary schools are expected to be concretized, and permanent, it is recommended to organize educational activities in out-of-school learning environments. It is necessary to organize, diversify, and increase educational activities in out-of-school learning environments by using the 2023 Education Vision of the Ministry of Education as a base. Classroom teachers have a critical role at this point and they are expected to take responsibility in organizing educational trips to out-of-school learning environments.

Keywords: Classroom teacher, out-of-school learning environments, educational trips, self-efficacy

Giriş

Okullar, yapısı gereği formal öğrenme ortamlarının karakteristik özelliklerini taşırlar. Aynı zamanda, öğrencilere kazandırılması gereken davranışlara ilgi çekmek ve kalıcılık sağlamak için gerçek yaşam tecrübelerinin kullanıldığı informal öğrenme ortamlarından da sıklıkla yararlanırlar. İnfomal öğrenme ortamlarının temel nitelikleri arasında eğitimde motivasyonu arttırmak, merak uyandırmak ve eğlenceli olmak gibi özellikler bulunur (Ramey-Gassert, 1997). Özellikle bilim ve teknoloji alanında meydana gelen hızlı değişimler öğrenme ortamı kavramını genişletmiş, sınıf içi olarak düşünülen öğrenme ortamları, informal sınıf/okul dışı ortamlara doğru genişlemiştir (Erten ve Taşçı, 2016). Okullardan beklenen rol zamanla değişmiş, okullar bireyi hayata hazırlayan, onun yaşadığı çevreye uyum sağlamasına katkı sağlayan, ona kazandırılan bilgi, beceri, tutum ve değerlerin günlük yaşama aktarılabilmesini sağlayan bir yapıya dönüşmüştür (Mertoğlu, 2019). Bu değişim, çağdaş yaklaşımların önerdiği sorumluluk alabilen, bağımsız hareket edebilen, araştıran, eleştiren, sorgulayan ve bilimsel metotları kullanabilen öğrenciler yetiştirilmesine olanak sağlanmıştır (Gürsoy, 2018). Bu bağlamda eğitim-öğretim faaliyetleri evde, bahçede, doğada, işyerinde, her yerde ve her fırsatta yaşam boyu devam eden okul içi ve dışı ortamlarda gerçekleşen bir sürece dönüşmüştür.

Okul dışı öğrenme, yapılandırılmış öğrenme etkinliklerinin sınıf dışında, çevre ve toplum gibi değişik ortamlarda gerçekleştirilmesidir (Bunting, 2006). Okul dışı ortamlarda yapılan eğitim doğada ve yaşanan çevrede yapılan amaçlı eğitim etkinliklerini ve öğrenme süreçlerini kapsarken; sınıf içinde yapılan öğrenmelere göre daha az yapılandırılmış ve daha çok kendiliğinden gelişebilen bir süreçtir (Öztürk, 2009). Okul dışı eğitim ortamları öğrencilerin sınıf içinde yaptığı etkinliklerle öğrendikleri konuları okul dışı ortamlarda doğrudan deneyimleyecekleri, bizzat yaparak yaşıyarak öğrenme

fırsatı bulabilecekleri, gerçek yaşamda karşılaştıkları problemleri gözlem ve deneyler ile çözüme kavuşturabilecekleri ve sonunda daha kalıcı öğrenmeyi gerçekleştirecekleri yerlerdir (Kubat, 2018). Öğrenciler, okul dışı öğrenme ortamlarına geleneksel sınıf ortamlarından daha aktif katılabilirler. Öğrenciler okulda öğrendiklerini okul dışı öğrenme ortamlarıyla pekiştirirler, öğrendikleri teorik bilgiler ile günlük yaşam arasında ilişki kurarlar ve okulda öğrendiği bilgileri günlük hayata daha kolay transfer edebilirler (Genç ve ark., 2019). Böylece gerçek yaşam problemlerine çözüm yolu ararlarken önceden deneyimlemiş, neden-sonuç ilişkisi kurmuş ve o problemi sorgulamış olurlar.

Hayat Bilgisi, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler gibi günlük yaşamla iç içe olan derslerde sınıfta öğrenilen kazanımların okul dışı öğrenme etkinlikleri ile çeşitlendirmek, öğrencilerin yaşam boyu öğrenmelerine katkı sağlar. Bu sayede öğrencilerin farklı öğrenme stillerine vurgu yapılarak öğrenme faaliyetleri gerçekleşir, her öğrencinin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bilgiyi yapılandırabilmelerine yardımcı olunur (Kubat, 2018). Bu ortamlar öğrencilerin hem bilim, teknoloji, fen, çevre vb. kavramları sevmelerine yardımcı olurken hem de soyut kavramların eğlenceli ve öğretici şekilde içselleşmesine katkı sağlar (Mertoğlu, 2019). Erten ve Taşçı (2016) okul dışı öğrenme ortamlarının, öğrencilerin gözlem ve deneysel tanımlama becerilerini ve bilimsel süreç becerilerini geliştirmeye katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Bu açıdan değerlendirildiğinde okul dışı öğrenme ortamları öğrencilerin bilişsel, duyuşsal, psikomotor davranışlar kazanmasında ve öğrenmenin üst düzeye çıkartılmasında etkili bir öğretim yöntemi olarak değerlendirilir (Armağan, 2015; Can, 2019). Müze ve öğren yerleri, park ve bahçeler, lunaparklar, bilim merkezleri, hayvanat bahçeleri, göl, dere ve dağ gibi doğal alanlar, sanayi kuruluşları, devlet daireleri gibi birçok alan okul dışı öğrenme alanı olarak değerlendirilir.

Ülkemizde, okul dışı öğrenme ortamları daha çok eğlence amaçlı düzenlenen yılsonu gezileri şeklinde olabilmekte ve amacından uzaklaşabilmektedir (Bülbül, 2018). Şimşek (2011) bu konuda, okul dışı öğrenme ortamlarında düzenlenecek gezi ve etkinliklerin öğrenme sürecinde dersin hedefleri ile ilişkilendirilmesi, planlı ve programlı şekilde olması gerekliliğini ifade eder. Okul dışı öğrenme ortamlarında düzenlenecek gezilerin önceden belirlenmesi, ziyaret edilmesi ve bu alanların öğretilecek konu ile ilgili olması öğrenmeyi daha da anlamlı kılabilir (Sontay ve Karamustafaoğlu, 2017). Gezi etkinlikleri, öğrencileri öğrenmeye karşı güdülemek, işlenecek konuyla ilgili ilk elden bilgi toplamak amacıyla araştırma ve inceleme yapmaya yönlendirmek için yapılır (Açar, 2010). Okul dışı öğrenme ortamlarına düzenlenen geziler sayesinde kavramların deneyimler yoluyla derinlemesine öğrenilmesini sağlar ve öğrenci ilgisinin artmasına katkı sunar (Erten ve Taşçı, 2016). Öğrenciler okul dışı alan gezilerinde doğal gözlemleri yoluyla yaşadıklarını anlamlandırmayı öğrenirlerken, sınıf içinde işlenen derslerde yapılamayan etkinlikleri yeni bilgiler ve tecrübeler edinerek yapabilmeyi, daha önce öğrendikleri bilgilerle yapılandırmayı sağlar (Can, 2019).

Okul dışı öğrenmede beklenen hedeflere ulaşmak için öğretmenlerin öğrencileriyle birlikte eğitim amaçlı geziler düzenlemesi önemli görülür. Okul dışı öğrenme ortamlarına düzenlenecek gezilerde programlarda belirtilen kazanımları başarılı bir şekilde gerçekleştirecek olan öğretmenlerdir. Öğretmenlerin kazanımlara ulaşmak ve kalıcı öğrenmeler sağlamak için bu eğitsel gezileri düzenleyebilme öz yeterliliklerinin yeterli olması beklenir. Bandura (1997) öz yeterlilik kavramını, bireyin bir durum karşısında gerekli performansını göstermek adına etkinlikleri koordine edebileceğine ve onu eksiksiz yapabileceğine ilişkin kendisine olan inancı olarak tanımlamıştır. Öz yeterlilik, bireyin zor veya yeni görevleri yerine getirme, zorlu durumlarla başa çıkmaya yönelik inançları olarak da ifade edilmektedir (Luszczynska ve ark., 2005). Öz yeterlilik kavramı, kişinin performans ve yeteneklerinin ne olduğundan daha çok, bu performans ve yeteneklerine yönelik inancı ile ilişkilidir (Sontay ve Karamustafaoğlu, 2017). Bir bireyin öz yeterliliği ne kadar yüksek ise o bireyde bir o kadar çaba, çalışkanlık, ısrar ve direnç görülür. Bunun tam tersi öz yeterliliği düşük olan bireylerde ise var olan durumun görüldüğünden daha zor olduğu düşüncesi yerleşir, böylece dar bir bakış açısı ile problemlere baktıklarından çözüm sağlayamaz ve çalışmalarını başarı ile tamamlayamazlar (Kaptan ve Korkmaz, 2002).

Öz yeterlik inancı, bir becerinin öğrenilmesinde bilgi ve kabiliyet gibi değişkenlere aracılık eder ve beceriden uygulamaya geçmede kritik bir işlev görür (Kotaman, 2008). Bu açıdan değerlendirildiğinde, okul dışı öğrenme ortamlarında yapılan etkinliklerde öğrenciden beklenen hedeflerin gerçekleştirilmesinde, anlamlı öğrenmenin sağlanarak kalıcılığın artırılmasında ve öğrencilerin gerekli becerileri gösterebilmelerinde öğretmenlerin gezi düzenleme öz yeterlilikleri önemli görülmektedir. Zorunlu eğitimin temeli olan ilkokullarda yer alan Hayat Bilgisi, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler gibi somut yaşam deneyimleri ile birebir ve içi içe olan derslerin okul programları yer alması, okul dışı öğrenme ortamlarına yapılması gerekli gezileri de teşvik eder niteliktedir. Bu derslerin öğretim programları incelenirse, öğrencilerin programda yer alan kazanımları anlamlı ve kalıcı olarak öğrenebilmeleri amacıyla öğretmenlerin okul dışı öğrenme ortamlarında öğretim etkinlikleri gerçekleştirmeleri ve bu ortamlara geziler düzenlenmeleri beklenmektedir (MEB, 2018a; MEB, 2018b; MEB, 2018c). İlkokul öğrencilerinin temel ihtiyaçlarını tek başına giderme, bağımsız hareket etme, merak, somutlaştırma gibi farklı özellikleri dikkate alındığında, ilkokullarda gezi düzenleme daha da zor hale gelebilmektedir. Bu durum ilkokullarda okul dışı öğrenme ortamlarına düzenlenen gezilerde sınıf öğretmenlerine daha fazla sorumluluk yüklemekte ve farklı sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu noktada sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarına gezi düzenleme öz yeterlilikleri araştırmacılar tarafından önemli görülmüştür. İlgili çalışmalar incelendiğinde, okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik çalışmaların çoğunlukla fen bilimleri dersi, fen bilgisi öğretmenleri ve öğretmen adaylarıyla (Atmaca, 2012; Bozdoğan, 2017; Çiçek ve Saraç, 2017; Erten ve Taşçı, 2017; Genç ve ark., 2019; Gürsoy, 2018; Kubat, 2018; Mertoğlu, 2019; Sarioğlu ve Küçüközer, 2017; Sontay ve Karamustafaoğlu, 2017;

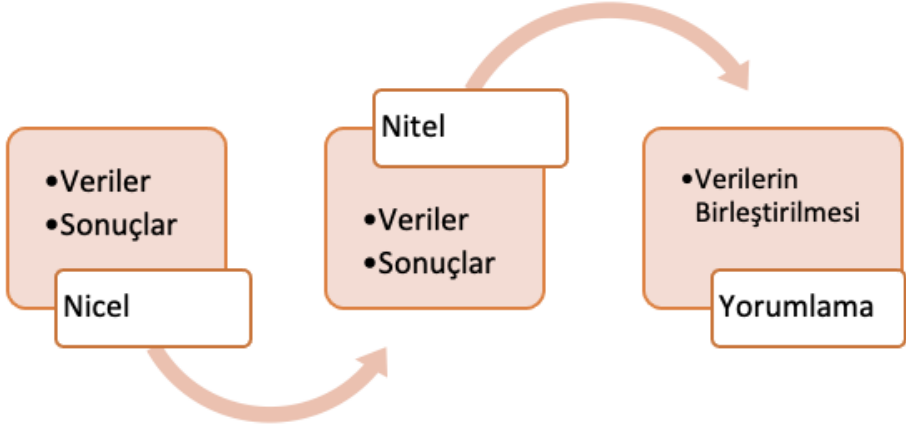
Şimşek, 2011; Türkmen, 2015; Üner, 2019) ilişkili olduğu görülmüştür. İlgili alanda sınıf öğretmenleriyle ilgili yapılan çalışmaların ise gezi tekniğine (Çetin ve ark., 2010; Demir ve Eski, 2010) ve okul dışı öğrenme ve öğrenme ortamlarına (Ay ve ark., 2015; Ay ve Erbasan, 2016; Gürbüz, 2017; Karbeyazı ve Kurt, 2020; Ürey ve Kaymakçı, 2020; Yıldırım, 2017) yönelik çalışmalarda yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik öz yeterlilik algılarına yönelik nicel ve nitel bulgularla desteklenen bir çalışmaya rastlanmamış olması, bu çalışmayı özgün kılmış ve ilgili alana katkı sağlayacağı düşünülmüştür. Bunun yanı sıra, sınıf öğretmenlerinin eğitim amaçlı gezi düzenleyebilme öz yeterliklerinin ortaya konması, okul dışı öğrenme ortamlarına yapılacak etkinliklerin niteliğini arttırmaya ve çıkabilecek sorunların önceden gözlemlenebilmesinde ilgili alana katkı sağlayacaktır. Bu bağlamda araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarına gezi düzenleyebilme öz yeterliliklerini ve düzenlenen geziler hakkındaki görüşlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Sınıf öğretmenlerinin gerçekleştirdikleri okul dışı öğrenme etkinlikleri nelerdir?
2. Sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara gezi düzenleyebilme öz yeterlilik inançları hangi düzeydedir?
3. Sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara gezi düzenleyebilme öz yeterlilik inançları ortalama puanları çeşitli değişkenler açısından (cinsiyet, mesleki kıdem ve yerleşim birimi) farklılık göstermekte midir?
4. Sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara düzenlenen geziler hakkındaki görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma karma araştırma yöntemine uygun olarak yürütülmüş ve araştırmada açıklayıcı desen kullanılmıştır. Araştırmada karma yöntemin seçilmesinin nedeni, araştırma probleminin doğası gereği nicel ve nitel verilerin birlikte toplanması ve yorumlanması gerekliliğidir. Karma yöntemde, araştırma sürecinde, verilerin toplanmasında ve analizinde nitel ve nicel araştırma yaklaşımları bir arada kullanılır (Teddle ve Tashakkori, 2015). Karma yöntemlerden açıklayıcı desende, araştırmacılar tarafından önce nicel veriler toplanıp analiz edilir, daha sonra bu verileri tamamlamak için nitel veriler toplanır (Creswell ve Plano-Clark, 2007). Bu desende nicel sonuçların altında yatan nedenler, nitel veriler kullanılarak açıklanmaktadır. Bu desende, “ne” sorusuna dayanan ilk sonuçları hümanist bakış açısıyla daha derinlemesine “nasıl” ve “neden” temelinde açıklamak için nicel araştırmanın açık sonuçlarına dayalı olarak nitel aşamayla devam edilir (Gunbayi, 2020). Böylelikle tek bir ölçekten elde edilecek sonuçlar açısından oluşacak zayıflığın giderilmesi ve sonuçların birbirini desteklemesi sağlanabilir (Suhonen, 2009). Araştırmada kullanılan açıklayıcı desene ilişkin süreç Şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1.

Açıklayıcı Desen

Araştırmanın nicel sürecinde tarama modeli, nitel sürecinde ise olgubilim (fenomenoloji) modeli esas alınmıştır. Tarama modelinde araştırmacı normal olarak çalışmak istediği popülasyondan bir örnek alır ve anket deneklerine tutumlar, algılamalar veya davranışlar hakkında bir veya birkaç soru sorar (Stockemer, 2019). Daha sonra bu veriler yorumlanmaya çalışılır. Olgubilim modelinde ise yaşadığımız dünyada karşımıza çıkabilecek olaylar, kavramlar, algılar, deneyimler ve durumlar gibi çeşitli olgulara karşı bireylerin algı ve tepkileri derinlemesine incelenir. Olgubilim modeli ile olgulara yönelik katılımcıların algılamalarını ve ona yüklenen anlamları incelemekte, bir genellemeye gitmeden olguların tanımlanması amaç edinilir (Akturan ve Esen, 2008; McMillan, 2000; Patton, 2014). Bu çalışmada, sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara gezi düzenleyebilme öz yeterlilikleri, tarama modeli ile elde edilen nicel veriler ile belirlenmiş, olgubilim modeli ile elde edilen nitel verilerle desteklenmiş ve sonuçlar birleştirilerek yorumlanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın nicel ve nitel toplama süreçleri için ayrı ayrı çalışma grubu belirlenmiştir. Nicel veri toplama süreci için örneklem grubunun belirlenmesinde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Örneklem grubu belirlemede kullanılan ölçütler; yüz yüze kolay ulaşılabilirlik, gönüllülük esası ve sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara gezi düzenliyor olmaları şeklindedir. Bu ölçütleri sağlayabilmek için araştırmacılar, 2019-2020 öğretim yılı ilk dönemi Ekim – Aralık 2019 tarihleri aralığında görevli bulunduğu il, ilçe ve köylerinde görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerine ulaşmaya çalışmışlardır. Bu bağlamda İç Anadolu Bölgesindeki bir ilde görev yapmakta olan 138 sınıf öğretmenine ulaşabilmişlerdir. Nicel verilerin toplandığı sınıf öğretmenlerine ait özellikler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Nicel Süreç Örneklem Grubu Sınıf Öğretmenlerinin Özellikleri

Sınıf Öğretmenlerinin Özellikleri		n	%
Cinsiyet	Kadın	58	42,0
	Erkek	80	58,0
	Toplam	138	100
Kıdem Yılı	1 – 5 Yıl	20	14,5
	6 – 10 Yıl	26	18,8
	11 – 15 Yıl	21	15,2
	16 – 20 yıl	24	17,4
	21 yıl ve üzeri	47	34,1
	Toplam	138	100
Görev Yeri	Şehir Merkezi	92	66,7
	Kırsal Bölge (İlçe, Kasaba, Köy)	46	23,3
	Toplam	138	100

Nitel veri toplama süreci için çalışma grubu belirlenmesinde ise maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu örnekleme yöntemi ile sınıf öğretmenleri örneklem grubunu en iyi yansıtacak şekilde cinsiyet, kıdem yılı ve görev yeri değişkenlerine göre çalışma grubu belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmacılar görüşme yapmayı kabul etme ve istekli olma durumu da göz önünde bulundurularak 20 sınıf öğretmeni çalışma grubuna dahil edilmiştir. Nitel verilerin toplandığı sınıf öğretmenlerine ait özellikler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Nitel Süreç Çalışma Grubu Sınıf Öğretmenlerinin Özellikleri

Sınıf Öğretmenlerinin Özellikleri		n	%
Cinsiyet	Kadın	10	50,0
	Erkek	10	50,0
	Toplam	20	100
Kıdem Yılı	1 – 5 Yıl	2	10,0
	6 – 10 Yıl	4	20,0
	11 – 15 Yıl	4	20,0
	16 – 20 yıl	4	20,0
	21 yıl ve üzeri	6	30,0
	Toplam	20	100
Görev Yeri	Şehir Merkezi	12	60,0
	Kırsal Bölge (İlçe, Kasaba, Köy)	8	40,0
	Toplam	20	100

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın nicel ve nitel verileri ayrı ayrı toplanmıştır. Veri toplama araçlarına ilişkin bilgiler aşağıda ayrı ayrı sunulmuştur.

1) Okul Dışı Çevrelere Eğitim Amaçlı Gezi Düzenleyebilme Öz yeterlilik İnancı Ölçeği

Nicel veriler Bozdoğan (2016) tarafından geliştirilen “Okul Dışı Çevrelere Eğitim Amaçlı Gezi Düzenleyebilme Öz yeterlilik İnancı Ölçeği” yardımıyla toplanmıştır.

Bu ölçek okul dışı çevrelere eğitim amaçlı gezi düzenleyebilme öncesi yapılacak işlemler, gezi esnasında yapılacak işlemler ve gezi sonrası yapılacak işlemler göz önünde bulundurulacak şekilde hazırlanmıştır. Ölçekte her bir işlemi yansıtan ifadelerin yer aldığı tek faktörlü yapıda 30 maddeden oluşan, 5'li şekilde derecelendirilmiş sorular yer almaktadır. Buna göre ölçekteki her bir olumlu madde “Her Zaman (5 puan)”, “Genellikle (4 puan)”, “Bazen (3 puan)”, “Nadiren (2 puan)” ve “Hiçbir Zaman (1 puan)” şeklinde derecelendirilmiş, ölçekteki olumsuz maddelerin puanlaması ise ters kodlama olarak yapılmıştır. Bu ölçekten alınan ortalama puanların 5'e yakın olması katılımcıların gezi düzenleyebilme öz yeterlilik inançlarının yüksekliğini, ortalama puanların 1'e yakın olması ise katılımcıların gezi düzenleyebilme öz yeterlilik inançlarının düşüklüğünü ifade eder. Ölçeğin geliştirilmesi aşamasındaki yapılan analizler sonucunda Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ,93 olarak hesaplanmıştır. Aynı zamanda bu çalışma öncesi de pilot uygulama yapılarak Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı hesaplanmış (,88) ve veri toplama aracının bu çalışmada kullanılmasına karar verilmiştir. Ölçek, araştırmacılarca bir form şeklinde üç ayrı bölüm olarak tasarlanmıştır. İlk bölümde sınıf öğretmenlerinden kişisel bilgiler, ikinci bölümde gerçekleştirdikleri okul dışı öğrenme etkinlikleri, üçüncü bölümde ise gezi düzenleyebilme öz yeterlilik inanç ölçeğine ilişkin maddeler yer almaktadır.

2) Görüşme Formu

Nitel veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmacılar sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara düzenlenen gezi sürecinin öncesini ve sonrasını değerlendirebilecekleri bir şekilde görüşme sorularını hazırlamışlardır. Bu sorular aracılığıyla sınıf öğretmenlerinden okul dışı ortamlara düzenlenen gezi sürecini yorumlamaları, süreçteki problemleri ortaya koymaları, kendilerini ve gezi sürecini tüm yönleriyle değerlendirmeleri beklenmiştir. Hazırlanan görüşme formu, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı'nda daha önce nitel çalışmalar yapan iki öğretim üyesine uzman görüşü almak üzere sunulmuş ve gelen dönütler üzerine form üzerinde gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Aynı zamanda hazırlanan görüşme formu amaca uygunluk, ifadelerin açıklığı ve anlaşılabilirlik adına çalışma grubuna dâhil olmayan üç sınıf öğretmenine ön uygulama için sunulmuş ve gelen dönütler doğrultusunda sorulara son şekil verilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmanın nicel ve nitel verileri ayrı ayrı analiz edilmiştir. Toplanan tüm nicel veriler random olarak sıralanmış ve verilerin istatistiksel analizinde SPSS paket programından yararlanılmıştır. Araştırmanın veri toplama aracı pilot uygulama ve asıl uygulama olmak üzere iki kere uygulanmıştır. Pilot uygulama yapmaktaki amaç, Okul Dışı Çevrelere Eğitim Amaçlı Gezi Düzenleyebilme Öz yeterlilik İnancı Ölçeğinin sınıf öğretmenlerine yönelik güvenilir bir veri toplama aracı olup olmadığını test etmektir. Pilot uygulama, örneklem grubuna dahil edilmeyen ve kolay ulaşılabilen 63 sınıf öğretmenine uygulanabilmektedir. Pilot uygulama sonucunda Cronbach's Alpha güvenilirlik katsayısı

,88 olarak hesaplanmış ve anketin yüksek derecede güvenilir olduğunu belirlenmiştir (Büyüköztürk ve ark., 2012). Böylece ölçeğin sınıf öğretmenlerine uygulanabileceğine karar verilmiş, ölçekler üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmamış ve asıl uygulamaya geçilmiştir. Asıl uygulamada ise ölçek 138 sınıf öğretmenine uygulanmıştır. Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısı ,90 olarak hesaplanarak ölçek yine yüksek derecede güvenilir kabul edilmiştir (Büyüköztürk ve ark., 2012). Uygulanan veri setlerinin normalliği için Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri yapılmıştır. Testlerden elde edilen sonuçlara bakıldığında; verilerin normal dağılıma uygun olduğu ($p > ,05$) ve çarpıklık ve basıklık katsayılarının +2 ile -2 aralığında olduğu tespit edilmiştir (Pallant, 2001). Aynı zamanda her bir değişken için Levene testi yapılarak varyansların eşitliği değerlendirilmiş ve veriler normal dağılım sergilediği ($p > ,05$) tespit edilerek ölçümlerin analizinde parametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir. Bu bağlamda elde edilen veriler yüzde, frekans, aritmetik ortalama, bağımsız gruplar t-testi ve ANOVA kullanılarak analiz edilmiştir.

Nitel veriler ise, sınıf öğretmenleri ile yapılan yüz yüze görüşmelerden elde edilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiş. İçerik analizinde kendi içerisinde benzerlik gösteren kavramlar kodlanmakta, kodlardan kategorilere, kategorilerden ise temalara ulaşılmaktadır. Ayrıca inandırıcılığı arttırmak için de katılımcılardan elde edilen görüşler doğrudan alıntılarla içerisinde sunulmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Verilerin bu şekilde sınıflandırılarak okuyucuya sunulması, bulguların anlaşılabilirliğini arttırmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara düzenlenen geziler hakkındaki görüşleri bilgisayar ortamına aktarılmış, tek tek okunmuş ve verilerin kodlanmasında Patton (2014) tarafından ifade edilen satır-satır analiz (line by line analysis) yaklaşımı kullanılmıştır. Bir kelime, kelime öbekleri veya bir cümle veri analizi için bir birim teşkil etmiştir. Hazır bir kod listesi alanyazında olmadığından, araştırmacılar açık kodlama yaparak kategoriler ve oradan da temalar oluşturmuşlardır. Araştırmacılar sınıf öğretmenlerinin görüşlerini ayrı ayrı kodlamış ve kodlamalar arasındaki uyum Huberman formülüne göre hesaplanmıştır. Kodlamalar arası uyum %82 oranında sağlandığı görülmüştür. Uzlaşılırlığına varılmayan kısımlarda ise, uzman ve araştırmacı birlikte tekrar kodlama yaparak fikir birliğine vararak uzlaşılırlık sağlamışlardır. Çalışma grubu sınıf öğretmenleri SÖ1, SÖ2, SÖ3, ... ve SÖ20 şeklinde kodlar verilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrudan alıntı yapılarak (anlam bütünlüğü sağlanarak) bulgular kısmında okuyucuya sunulmuştur.

Bulgular

Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara gezi düzenleyebilme öz yeterliliklerini ve düzenlenen geziler hakkındaki görüşlerini tespit etmeye yönelik bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırılan amaç doğrultusunda tespit edilen bulgular aşağıda sırasıyla verilmiştir.

Sınıf Öğretmenlerinin Gerçekleştirdikleri Okul Dışı Öğrenme Etkinliklerine Yönelik Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin gerçekleştirdikleri okul dışı öğrenme etkinliklerinin hangi alanlarda yoğunluk gösterdiği frekans ve yüzde hesaplamaları yapılarak Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3

Sınıf Öğretmenlerinin Gerçekleştirdikleri Okul Dışı Öğrenme Etkinlikleri

Okul Dışı Öğrenme Etkinlikleri	n	%
Doğa gezileri (göl, orman, dağ vb.)	65	17,10
Müze gezileri	51	13,42
Lunapark ve çocuk parkı gezileri	40	10,52
Sağlık kurumlarına yönelik geziler (hastane, sağlık ocağı, eczane vb.)	36	9,47
Bilim/sanat merkezi gezileri	30	7,89
Sivil toplum örgütlerine yönelik ziyaretler	27	7,10
Tarihi eserlere yönelik geziler	26	6,84
Proje şenlikleri	22	5,78
Piknik alanı – yeşil alan gezileri	19	5,00
Dezavantajlı gruplara yönelik ziyaretler (huzurevi, sevgi evleri vb.)	15	3,94
Resmi kurumlara yapılan ziyaretler (belediye, üniversite vb.)	13	3,42
Fabrika gezileri (arıtma tesisleri, elektrik santrali, şeker, çimento fabrikası vb.)	10	2,63
Gençlik merkezi ziyaretleri	8	2,10
Sanat faaliyetlere yönelik geziler (sinema, tiyatro vb.)	7	1,84
Hayvanat bahçesi gezileri	5	1,31
İzci kampları	3	,78
Yaz kampları	3	,78
Toplam	380	100

Tablo 3 incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin en çok gerçekleştirdiği okul dışı öğrenme etkinlikleri “Doğa gezileri ($n = 65$; %17,10)”, “Müze gezileri ($n = 51$; %13,42)” ve “Lunapark ve çocuk parkı gezileri ($n = 40$; %10,52)” olduğu görülmüştür. Sınıf öğretmenlerinin en az gerçekleştirdiği okul dışı öğrenme etkinlikleri ise, “Yaz kampları ($n = 3$; %,78), “İzci kampları ($n = 3$; %0,78)”, ve “Hayvanat Bahçesi Gezileri ($n = 5$; %1,31)” şeklinde belirlenmiştir. Sınıf öğretmenlerin sıklıkla kolay ulaşılabilir türden mekânları okul dışı öğrenme ortamı olarak tercih ettikleri söylenebilir. Ayrıca yaşanan bölgede bulunamayan (hayvanat bahçeleri) ve daha çok yaz tatilinde gerçekleştirilen okul dışı öğrenme etkinliklerini (izci kampı, yaz kampı) ise daha az tercih ettikleri yorumu yapılabilir.

Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Ortamlara Gezi Düzenleyebilme Öz yeterlilik İnançlarına Yönelik Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara gezi düzenleyebilme öz yeterlilik inançları ölçeğine verdikleri cevapların yüzde ve frekans hesaplamaları yapılarak sonuçlar Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4

Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Ortamlara Gezi Düzenleyebilme Öz Yeterlilik İnançları

Ölçek Maddeleri	n	Her				Hiçbir
	%	Zaman	Genellikle	Bazen	Nadiren	Zaman
N1- Gezi yerinde öğrencilere rehberlik etmekte zorlanırım	n	1	11	29	52	45
	%	,7	8,0	21,0	37,7	32,6
N2- Gezi yerindeyken öğrencilerin çalışma yapraklarını cevaplamalarını sağlamada zorlanırım	n	2	22	18	40	56
	%	1,4	15,9	13,0	29,0	40,6
N3- Gezi alanında öğrencilerin aktif katılımlarını sağlayarak pratik beceriler kazanmalarını sağlayabilirim	n	47	64	11	5	11
	%	34,1	46,4	8,0	3,6	8,0
N4- Gezi esnasında öğrencilerin sosyal etkileşimde bulunmalarını sağlayabilirim	n	67	49	6	5	11
	%	48,6	35,5	4,3	3,6	8,0
N5- Gezi yerinde öğrencilere eğlenerek öğrenme fırsatı sağlamada zorluk çekerim	n	7	7	22	44	58
	%	5,1	5,1	15,9	31,9	42,0
N6- Öğrenci sayısı fazla olsa bile gezi alanında kontrolü sağlayabilirim	n	43	52	16	13	14
	%	31,2	37,7	11,6	9,4	10,1
N7- Gezi sonrasında gezinin amaçlarına ne derece ulaştığımı tespit etmede zorluk çekerim	n	2	11	18	34	73
	%	1,4	8,0	13,0	24,6	52,9
N8- Okul dışı çevrelere etkili bir gezi düzenlemek için gerekli adımları bilirim	n	49	71	4	8	6
	%	35,5	51,4	2,9	5,8	4,3
N9- Gezi yerinin genelini ya da odaklanılacak obje/leri dersle ilişkilendirmede zorluk çekerim	n	-	10	20	27	81
	%	-	7,2	14,5	19,6	58,7
N10- Gezi esnasında öğrencilerin somut deneyimler kazanmalarını sağlayabileceğimden emin değilim	n	1	5	30	39	63
	%	,7	3,6	21,7	28,3	45,7
N11- Gezi esnasında öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirebilirim	n	38	78	10	2	10
	%	27,5	56,5	7,2	1,4	7,2
N12- Gezi öncesi öğrenci ihtiyaçlarının belirlenmesinde yeterli olamayacağımı düşünüyorum	n	3	6	20	43	66
	%	2,2	4,3	14,5	31,2	47,8
N13- Gezi alanında öğrencilere olumlu ve sıcak bir şekilde yaklaşabileceğime inancım tamdır	n	78	35	11	6	8
	%	56,5	25,4	8,0	4,3	5,8
N14- Gezi öncesi plan (gidiş yolu, süresi, ulaşım vasıtaları, hareket saatleri, öğrenci sayıları, gezi ücretleri vs.) hazırlamada zorlanacağımı düşünüyorum	n	7	18	22	38	53
	%	5,1	13,0	15,9	27,5	38,4
N15- Geziden döndükten sonra geziyi öğrencilerimle değerlendirmede (tartışma, proje, kompozisyon vs.) zorluk çekmem	n	53	43	15	10	17
	%	38,4	31,2	10,9	7,2	12,3
N16- Gezi sürecinde kullanılacak olan araçların (tanıtım broşürü, çalışma yaprakları, bilgi testleri vs.) hazırlanmasında zorlanmam	n	48	39	28	5	18
	%	34,8	28,3	20,3	3,6	13,0
N17- Bir günden fazla sürecek geziler için öğrencilerin konaklama ihtiyaçlarını giderebileceğimden emin değilim	n	10	39	28	44	17
	%	7,2	28,3	20,3	31,9	12,3
N18- Gezi alanında öğrencileri çeşitli sorularla yönlendirip bilgiye ulaşmalarını sağlamada kendime güvenirim	n	70	50	9	4	5
	%	50,7	36,2	6,5	2,9	3,6
N19- Okul dışı çevrelere çok rahatlıkla gezi düzenleyebileceğime inanıyorum	n	52	55	18	8	5
	%	37,7	39,9	13,0	5,8	3,6
N20- Yapılacak gezi öncesi gerekli kişileri (öğrenci velileri, okul idaresi vs.) bilgilendirebilirim	n	90	35	3	2	8
	%	65,2	25,4	2,2	1,4	5,8
N21- Gezi için gerekli izinlerin alınmasında (öğrenci velileri, okul idaresi vs.) güçlük çekerim	n	-	10	29	28	71
	%	-	7,2	21,0	20,3	51,4

Tablo 4
Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Ortamlara Gezi Düzenleyebilme Öz yeterlilik İnançları (Devamı)

Ölçek Maddeleri	n	Her				Hiçbir
	%	Zaman	Genellikle	Bazen	Nadiren	Zaman
N22- Gezi öncesi öğrencilere gerekli açıklamaları (niçin gidilecek, ne tür çalışmalar yapılacak, uyulması gereken kurallar vs.) yaparken yetersiz kalabilirim	n	1	7	25	36	69
	%	,7	5,1	18,1	26,1	50,0
N23- Gezi alanında öğrencilerin motivasyonlarını üst düzeyde tutmakta zorluk çekirim	n	4	4	23	54	53
	%	2,9	2,9	16,7	39,1	38,4
N24- Bir günden fazla sürecek geziler için öğrencilerin beslenme ihtiyaçlarını giderebilirim	n	33	50	31	11	13
	%	23,9	36,2	22,5	8,0	9,4
N25- Gezide çekilen fotoğrafların okul panolarında sergilenmesi noktasında güçlük çekirim	n	5	8	13	32	80
	%	3,6	5,8	9,4	23,2	58,0
N26- Gezi öncesi gerekli rehber ihtiyacını karşılayabilirim	n	33	53	27	14	11
	%	23,9	38,4	19,6	10,1	8,0
N27- Öğrenci ailelerine yapılmış olan geziyle ilgili bilgi vermede zorlanmam	n	46	46	15	9	22
	%	33,3	33,3	10,9	6,5	15,9
N28- Gezi yerinden (varsa) randevuların alınması ve gezi yerindeki yetkililerin bilgilendirilmesinde (öğrenci sayısı, gezi günü, saati vs.) güçlük çekmem	n	40	51	24	7	16
	%	29,0	37,0	17,4	5,1	11,6
N29- Geziden elde ettiğim bilgi ve deneyimle daha sonra yapılacak geziler için etkili fikir ve düşünceler ortaya koyabilirim	n	60	60	11	2	5
	%	43,5	43,5	8,0	1,4	3,6
N30- Okul dışı çevrelere gezi düzenlemek için yeterli tecrübeye sahip olduğumu düşünüyorum	n	55	48	28	-	7
	%	39,9	34,8	20,3	-	5,1

Tablo 4'teki veriler irdelendiğinde; sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara gezi düzenleme öz yeterlilik inançları ile ilgili ölçek maddelerine yüksek düzeyde cevap verdikleri görülmüştür. Ancak bazı maddelerin cevapları irdelendiğinde ise, sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlara gezi düzenleme ile ilgili zorluk çektikleri gözlemlenebilir. N6 maddesi irdelendiğinde, bazı sınıf öğretmenlerinin öğrenci sayısı fazla olsa bile gezi alanında kontrolü sağlamada yeterli olamadıkları bulunmuştur (hiçbir zaman, nadiren ve bazen cevaplarının toplamı $n = 43$; %31,1). N14 maddesi irdelendiğinde, bazı sınıf öğretmenlerinin gezi öncesi plan (gidiş yolu, süresi, ulaşım vasıtaları, hareket saatleri, öğrenci sayıları, gezi ücretleri vs.) hazırlamada yeterli olamadıkları tespit edilmiştir (her zaman, genellikle ve bazen cevaplarının toplamı $n = 47$; %34,0). N15 maddesi irdelendiğinde, bazı sınıf öğretmenlerinin geziden döndükten sonra geziyi öğrencilerle değerlendirmede (tartışma, proje, kompozisyon vs.) yeterli olamadıkları görülmüştür (hiçbir zaman, nadiren ve bazen cevaplarının toplamı $n = 42$; %30,4). N17 maddesi irdelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin çoğu bir günden fazla sürecek geziler için öğrencilerin konaklama ihtiyaçlarını giderebilmede yeterli olamadıkları bulunmuştur (her zaman, genellikle ve bazen cevaplarının toplamı $n = 77$; %55,8). N24 maddesi irdelendiğinde, bazı sınıf öğretmenlerinin bir günden fazla sürecek geziler için öğrencilerin beslenme ihtiyaçlarını giderebilmekte yeterli olamadıkları tespit edilmiştir (bazen, nadiren, hiçbir zaman cevaplarının toplamı $n = 55$; %39,9). N26 maddesi irdelendiğinde, bazı sınıf öğretmenlerinin gezi öncesi gerekli rehber ihtiyacını karşılayabilmekte yeterli olamadıkları görülmüştür (bazen, nadiren, hiçbir zaman cevaplarının toplamı $n = 52$; %37,7). Bu sonuçlar dik-

kate alındığında sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara gezi düzenleme öz yeterlilik inançlarına ait maddelere genel anlamda yüksek düzeyde cevap verirlerken ancak bazı maddelerde ise yetersiz kaldıkları yorumu yapılabilir. Bazı sınıf öğretmenlerinin yetersiz kaldığı durumlar; gezi alanında kontrolü sağlama, gezi öncesi plan hazırlama, geziden döndükten sonra geziyi öğrencilerle değerlendirme, bir günden fazla sürecek geziler için öğrencilerin konaklama ve beslenme ihtiyaçlarını giderebilme, gezi öncesi gerekli rehber ihtiyacını karşılayabilme şeklinde özetlenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara gezi düzenleyebilme öz yeterlilik inançları ortalama puanları hesaplanmış ve Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5

Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Ortamlara Gezi Düzenleyebilme Öz yeterlilik İnançları Ortalama Puanı

	<i>n</i>	<i>Minimum</i>	<i>Maksimum</i>	<i>SS</i>	<i>X̄</i>
Okul Dışı Ortamlara Gezi Düzenleyebilme Öz yeterlilik İnançları	138	2,67	5,00	,048	3,97

Not. SS = standart sapma

Tablo 5 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara gezi düzenleyebilme öz yeterlilik inançları ortalama puanı 3,97 olarak hesaplanmıştır. Bu ortalama puanın 5'e yakın olması katılımcıların gezi düzenleyebilme öz yeterlilik inançlarının yüksekliğini ifade ettiğinden, sınıf öğretmenlerinin gezi düzenleyebilme öz yeterlilik inançlarının yüksek düzeye yakın olduğu söylenebilir.

Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Ortamlara Gezi Düzenleyebilme Öz yeterlilik İnançları Ortalama Puanlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesine Yönelik Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara gezi düzenleyebilme öz yeterlilik inançları ortalama puanları cinsiyet, mesleki kıdem ve okulun bulunduğu yerleşim birimi değişkenleri açısından t-testi ve ANOVA ile analiz edilmiş ve sonuçlar aşağıda sunulmuştur. Sınıf Öğretmenlerinin okul dışı ortamlara gezi düzenleyebilme öz yeterlilik inançları ortalama puanları cinsiyet değişkenine göre fark gösterip göstermediği t-testi ile araştırılmış ve sonuçlar Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6

Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Ortamlara Gezi Düzenleyebilme Öz yeterlilik İnançları Ortalama Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

<i>Cinsiyet</i>	<i>n</i>	<i>X̄</i>	<i>SS</i>	<i>Sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Kadın	58	3,96	,55	136	-0,138	,890
Erkek	80	3,98	,58			

Not. $p > ,05$. SS = standart sapma; Sd = serbestlik derecesi

Tablo 6'daki veriler incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara gezi düzenleyebilme öz yeterlik inançlarında erkek sınıf öğretmenlerinin ortalama puanlarının kadın sınıf öğretmenlerinden çok az da olsa yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Ancak kadın ve erkek sınıf öğretmenlerinin ortalama puanları arasındaki farkın is-

tatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($p > ,05$). Buna göre sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara gezi düzenleyebilme öz yeterlik inançları ortalama puanları cinsiyet değişkenine göre fark göstermemektedir bulgusuna ulaşılabilir.

Sınıf Öğretmenlerinin okul dışı ortamlara gezi düzenleyebilme öz yeterlilik inançları ortalama puanlarının mesleki kıdem değişkenine göre fark gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile araştırılmış ve sonuçlar Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7

Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Ortamlara Gezi Düzenleyebilme Öz yeterlilik İnançları Ortalamalarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Mesleki kıdem	n	$\bar{X}$	SS	Varsayın Kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
1-5 yıl	20	3,88	,58	Gruplar arası	1,393	4	,348	1,083	,367
6-10 yıl	26	4,16	,45	Grup içi	42,765	133	,322		
11-15 yıl	21	3,95	,68	Toplam	44,158	137			
16-20 yıl	24	3,86	,50						
21 ve üzeri	47	3,97	,58						

Not. $p > ,05$. SS = standart sapma; Sd = serbestlik derecesi

Tablo 7’deki verilerden incelendiğinde, 6-10 yıl mesleki deneyime sahip sınıf öğretmenlerinin en yüksek, 16-20 yıl mesleki deneyime sahip sınıf öğretmenlerinin ise en düşük okul dışı ortamlara gezi düzenleyebilme öz yeterlilik inançları ortalama puanlarına sahip oldukları görülmektedir. Ancak ortalama puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($p > ,05$). Buna göre sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara gezi düzenleyebilme öz yeterlik inançları ortalama puanları mesleki kıdem değişkenine göre fark göstermemektedir bulgusuna ulaşılabilir.

Sınıf Öğretmenlerinin okul dışı ortamlara gezi düzenleyebilme öz yeterlilik inançları ortalama puanları okulun bulunduğu yerleşim birimi değişkenine göre fark gösterip göstermediği t-testi ile araştırılmış ve sonuçlar Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8

Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Ortamlara Gezi Düzenleyebilme Öz yeterlilik İnançları Ortalamalarının Okulun Bulunduğu Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Yerleşim Yeri	n	$\bar{X}$	SS	Sd	t	p
Şehir Merkezi (İl)	92	3,99	,60	136	,493	,623
Kırsal Bölge (İlçe, Kasaba, Köy)	46	3,94	,49			

Not. $p > ,05$. SS = standart sapma; Sd = serbestlik derecesi

Tablo 8’deki veriler incelendiğinde, şehir merkezinde (il) bulunan sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara gezi düzenleyebilme öz yeterlik inançları ortalama puanlarının kırsal bölgede (ilçe, kasaba, köy) çalışan meslektaşlarından daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Ancak okulun bulunduğu yerleşim birimi ortalama puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($p > ,05$). Buna göre sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara gezi düzenleyebilme öz yeterlik inançları ortalama puanları okulun bulunduğu yerleşim birimi değişkenine göre fark göstermemektedir bulgusuna ulaşılabilir.

Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Ortamlara Düzenlenen Geziler Hakkındaki Görüşlerine Yönelik Bulgular

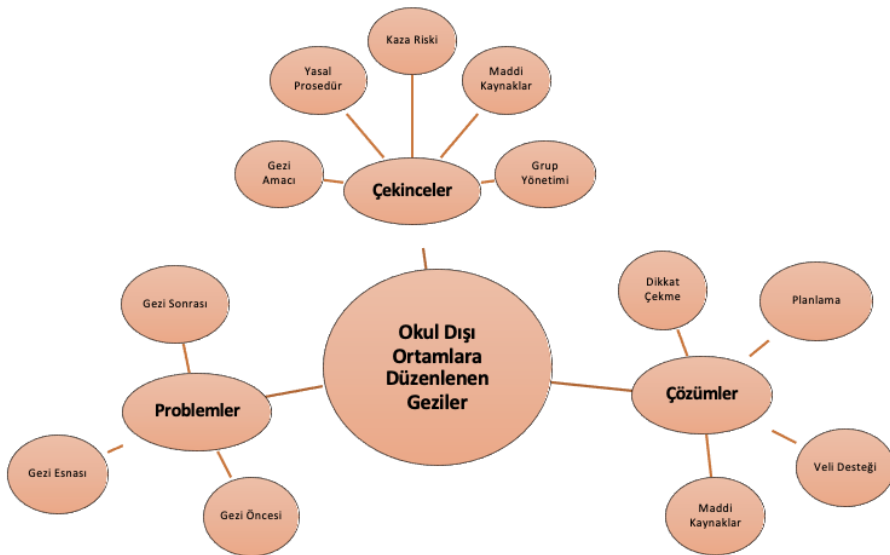
Sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara düzenlenen geziler hakkındaki görüşleri “çekinceler”, “problemler” ve “çözümler” şeklinde üç ana tema da toplandığı görülmüştür. Sınıf öğretmenleri bu görüşlerine ilişkin bu temalarda 12 kategori ve 81 kod oluşturulmuştur (Şekil 2).

Sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara düzenlenen gezilere yönelik “çekinceler” teması beş farklı kategoride yapılandırılmış olup Tablo 9’da sunulmuştur:

Tablo 9

Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Ortamlara Düzenlenen Gezilere İlişkin Çekinceleri

Kategoriler	Kodlar	f
Grup Yönetimi	Düzeni sağlama (3)	9
	Bireysel yaralanma/kaza (6)	
Maddi Kaynaklar	Ulaşım/araç kiralama temini (5)	7
	Konaklama (2)	
Yasal Prosedür	Kurum izinleri (3)	5
	Resmi evraklar (2)	
Kaza Riski	Trafik kazası olma endişesi (3)	4
	Yol güvenliği (1)	
Gezi Amacı	Ders kazanımlarının dışına çıkma (1)	2
	Aileyi ikna etme (1)	
Toplam		27

Şekil 2.

Tema ve Kategoriler

Sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara düzenlenen gezilerde öğrenci gruplarının gezi esnasında yaralanması, gezi öncesi ulaşım/araç temini noktasında daha fazla çekincelere sahip oldukları ifadelerinden anlaşılmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin çekin-

celerinin grubu yönetme, maddi kaynak bulma ve yasal prosedürler kategorilerinde yoğunlaştığı yapılan analizler sonrasında tespit edilmiştir.

Grup Yönetimi kategorisinde, sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin gelişim düzeylerine bağlı olarak gezi bölgesinde yaşanacak kazalarda öğrencilerin yaralanabilmeleri ve gezi esnasında grup düzenini sağlayabilme konularında çekincelerinin bulunduğu ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu konuda SÖ2 kodlu sınıf öğretmeni *“çocukların çok fazla hareketli olup yerinde duramıyor olmaları, öğrencilerin zarar görebileceğini düşündüğüm için tedirginim”* ifadelerini kullanırken; SÖ4 kodlu sınıf öğretmeni *“bazı öğrenciler kendi kendilerini yönetemiyorlar ve onlar için söylediklerimi hemen umutuyorlar”* şeklinde görüşlerini belirtmiştir.

Maddi Kaynaklar kategorisinde, sınıf öğretmenlerinin gezi bölgesine ulaşım aracı kiralama bedelini ve öğrencilerin konaklama giderlerini karşılama konularında çekincelerinin bulunduğu ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu konuda SÖ9 kodlu sınıf öğretmeni *“genellikle servis veya araç bulmakta sıkıntı yaşayacağımdan dolayı ve aracın gerekli şartları sağlaması geziyi düzenlemede zorlaştıracaktır”* ifadelerini kullanırken; SÖ13 kodlu sınıf öğretmeni *“konaklama ücretleri ve iye giderleri gibi durumlarda çekinceliyim”* şeklinde görüşlerini belirtmiştir.

Yasal Prosedür kategorisinde, sınıf öğretmenlerinin gezi düzenlemek için farklı kurumlardan izin alma ve resmi evrakları hazırlama konularında çekincelerinin bulunduğu ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu konuda SÖ8 kodlu sınıf öğretmeni *“ilgili makamların kolaylaştırıcı tavır içinde olmamaları ve yasal mevzuatın çok zorlayıcı şartlar barındırması çekincelerimin kaynağını oluşturuyor”* ifadelerini kullanırken; SÖ20 kodlu sınıf öğretmeni *“okul idaresini bilgilendirme ve alınacak izinler”* şeklinde görüşlerini belirtmiştir.

Kaza Riski kategorisinde, sınıf öğretmenlerinin gezi yolculuğu esnasında oluşabilecek trafik kazaları ve yolculuk sırasındaki hırsızlık, çocuk kaçırma gibi yol güvenliği konularında çekincelerinin bulunduğu ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu konuda SÖ16 kodlu sınıf öğretmeni *“öncelikle grupla geziler sonucunda kaza ihtimaline karşı çekincelerim oluşuyor”* ifadelerini kullanırken; SÖ1 kodlu sınıf öğretmeni ise *“geçmişte ve basın yayın organlarından çocuklara yönelik duyduğum yol güvenliği ve emniyet konusu çekincelerimdir”* şeklinde görüşlerini belirtmiştir.

Gezi Amacı kategorisinde, sınıf öğretmenlerinin düzenlenen gezinin ders kazanımlarının dışına çıkmasında ve aileleri gezinin amacına ikna etme konularında çekincelerinin bulunduğu ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu konuda SÖ5 kodlu sınıf öğretmeni *“ilk defa gideceğim bir gezinin amaç ve hedeflere ulaşp ulaşmayacağı beni tedirgin etmektedir”* ifadelerini kullanırken; SÖ14 kodlu sınıf öğretmeni *“geziye katılacak öğrenci ailesini önem ve kazanım konusunda bilgi verme ve ikna etme konusu”* şeklinde görüşlerini belirtmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara düzenlenen gezilerde yaşadıkları “problemler” teması üç farklı kategori ve altı farklı alt kategoride yapılandırılmış olup Tablo 10’da sunulmuştur:

Tablo 10

Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Ortamlara Düzenlenen Gezilerde Yaşadıkları Problemler

Kategoriler	Alt Kategori	Kodlar	f
Gezi Öncesi	Maddi Kaynak	Araç/konaklama (3)	14
		Ücret temin/toplama (5)	
	Yasal Prosedür	Kurum izini (2)	
		Aile izini (1)	
	Destek	Rehber (2)	
Gezi Esnası	Grup Yönetimi	MEM desteği (1)	17
		Hedeften sapma (1)	
		Kalabalıklık (3)	
	Kurum/Yer Yetkililerin İlgisizliği	Kurallara uyma (7)	
		Birlikte hareket etme (3)	
Gezi Sonrası	Maddi Kaynak	Karşılama (2)	1
		Plansızlık (1)	
	Toplam	Ücret ödemesi (1)	32

Sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara düzenlenen gezilerde öğrenci gruplarının kurallara uyması ve gezi ücretleri noktasında daha çok problemler yaşadıkları ifadelerinden anlaşılmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları problemlerin neredeyse hepsi gezi öncesinde ve gezi esnasında yoğunlaştığı yapılan analizler sonrasında tespit edilmiştir.

Gezi Öncesi yaşanan problemlere yönelik yapılan analiz sonucunda Maddi Kaynak, Yasal Prosedür ve Destek alt kategorileri ortaya çıkmıştır. Gezi Öncesi Maddi Kaynak alt kategorisinde sınıf öğretmenlerinin bütçeye uygun araç/konaklama belirleme ve ücret temin/toplama konularında problem yaşadıkları ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu konuda SÖ13 kodlu sınıf öğretmeni “*seyahat firmaları ve kamu kurumlarından araştırma işine giriyoruz hatta ücret konusu çok olursa iptal etmek zorunda kalıyoruz*” ifadelerini kullanırken SÖ18 kodlu sınıf öğretmeni “*en büyük sıkıntı bütçe bulup öğrencileri geziye götürmek oluyor*” şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Gezi Öncesi Yasal Prosedür alt kategorisinde sınıf öğretmenlerinin kurumlardan resmi izin ve ailelerden izin alma konularında problem yaşadıkları ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu konuda SÖ19 kodlu sınıf öğretmeni “*prosedür ve evrak işi fazlasıyla var*” ifadelerini kullanırken; SÖ17 kodlu sınıf öğretmeni “*aileyi ikna etme problemi yaşanıyor*” şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Gezi Öncesi Destek alt kategorisinde sınıf öğretmenlerinin gezi bölgesi için rehber bulma ve gezilerde Milli Eğitim Müdürlüklerinden destek görme konularında problem yaşadıkları ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu konuda SÖ9 kodlu sınıf öğretmeni “*gezi öncesi genellikle iyi bir rehber bulmamak sıkıntı oluşturuyor, bu durum geziye de yansıyor*” ifadelerini kullanırken; SÖ8 kodlu sınıf öğretmeni “*Milli Eğitim Müdürlükleri destekleyici, önümü-zü açıcı bir tavır içerisinde bulunmuyor*” şeklinde görüşlerini belirtmiştir.

Gezi Esnasında yaşanan problemlere yönelik yapılan analizler sonucunda Grup Yönetimi ve Gezi Yapılacak Kurum/Yer Yetkililerin İlgisizliği alt kategorileri ortaya çıkmıştır. Gezi Esnası Grup Yönetimi alt kategorisinde sınıf öğretmenlerinin gezinin amacından sapması, grubun kalabalıklığı, grupta kurallara uyulmaması ve grubun birlikte hareket etmemesi konularında problem yaşadıkları ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu konuda SÖ16 kodlu sınıf öğretmeni sınıf öğretmeni “*öğrenciler gezi ortamında kurallara uymayarak başına buyruk hareket ediyorlar*” ifadelerini kullanırken; SÖ11 kodlu sınıf öğretmeni “*öğrencilerin gruptan ayrılma, uzaklaşma, herhangi bir yere odaklanma vb. şekillerde grupta hareket edememe problemi yaşanıyor*” şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Gezi Esnası Kurum/Yer Yetkililerin İlgisizliği alt kategorisinde sınıf öğretmenlerinin kurum/yetkililerce karşılanma ve kurum/yetkililerce planlama yapılmaması konularında problem yaşadıkları ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu konuda SÖ20 kodlu sınıf öğretmeni “*kurumlar ilgisiz davranıyor, zaman ayırmıyor ve plansız bir durum ortaya çıkıyor*” ifadelerini kullanırken; SÖ2 kodlu sınıf öğretmeni “*gezi amacıyla gittiğimiz yerdeki yetkililer, görevliler bizleri karşılamıyor*” şeklinde görüşlerini belirtmiştir.

Gezi Sonrası yaşanan problemlere yönelik yapılan analizler sonucunda Maddi Kaynak alt kategorileri ortaya çıkmış ve tek bir sınıf öğretmenin gezi ücret giderlerinin ödenmesi noktasında problem yaşadığı ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu konuda SÖ15 sınıf öğretmeni “*gezinin maddi karşılığını bulamıyorum ve ücretleri ödeyememe problemi oluşuyor*” ifadelerini kullanmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara düzenlenen gezilere yönelik “çözümler” teması dört farklı kategoride yapılandırılmış olup Tablo 11’de sunulmuştur:

Tablo 11

Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Ortamlara Düzenlenen Gezilere İlişkin Çözümleri

Kategoriler	Kodlar	f
Planlama	Gezi Planı Hazırlama (8) Kısa mesafeli/günü birlik gezi tasarlama (1)	9
Yetişkin Desteği	Veli desteği (6) Öğretmen desteği (2)	8
Dikkat Çekme	Not tutma/resim yaptırma (1) Gezi ödülü (1)	3
Maddi Kaynak	Otokrat öğretmen tutumu (1) Sponsor bulma (1) MEB bütçesi (1)	2
	Toplam	22

Sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara düzenlenen gezilerde yaşadıkları problemleri çoğunlukla gezi planı hazırlayarak, velileri veya farklı bir öğretmeni sürece dahil ederek çözüm ürettikleri ifadelerinden anlaşılmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin çözümleri planlama ve veli desteği kategorilerinde yoğunlaştığı yapılan analizler sonrasında tespit edilmiştir.

Planlama kategorisinde, sınıf öğretmenlerinin gezi planı hazırlama ve kısa mesafeli/günü birlik gezi tasarlama şeklinde çözüm önerileri sunmuşlardır. Bu konuda

SÖ5 kodlu sınıf öğretmeni “gezi öncesinde plan yapmak problemlili davranışların çıkmasına engel olduğunu düşünüyorum” ifadelerini kullanırken; SÖ12 kodlu sınıf öğretmeni “genellikle şehir içi ve günü birlik kısa mesafeli gezileri planlıyorum” şeklinde görüşlerini belirtmiştir.

Yetişkin Desteği kategorisinde, sınıf öğretmenlerinin velileri ve farklı öğretmenleri sürece dahil etme şeklinde çözüm önerileri sunmuşlardır. Bu konuda SÖ2 kodlu sınıf öğretmeni “geziye gelebilecek velilerin bu geziye katılmalarını rica ediyorum” ifadelerini kullanırken; SÖ19 kodlu sınıf öğretmeni “o gün dersi boş olan arkadaşlarla birlikte geziye gitmeyi tercih ediyorum” şeklinde görüşlerini belirtmiştir.

Dikkat Çekme kategorisinde, sınıf öğretmenlerinin gezi sürecinde not tutma/resim yaptırma, gezi ödülü belirleme ve disiplinli/sert öğretmen modeli olan otokrat öğretmen tutumunu benimseme şeklinde çözüm önerileri sunmuşlardır. Bu konuda SÖ18 kodlu sınıf öğretmeni “öğrenciler gezilerde çok fazla söz dinlemeyebiliyorlar, bunun için otokrat bir model sergiliyorum” ifadelerini kullanırken; SÖ4 kodlu sınıf öğretmeni “gezide söylediklerimizi dinlemeyen öğrenciler olsa da akıllı olan öğrencime sürpriz hediye ödülü verme dikkati topluyor” şeklinde görüşler belirtmiştir.

Maddi kaynak kategorisinde, sınıf öğretmenlerinin sponsor bulma ve MEB bütçesinden yararlanma şeklinde çözüm önerileri sunmuşlardır. Bu konuda SÖ6 kodlu sınıf öğretmeni “ekonomik yetersizler giderilmeli, bu konuda il-ilçe Milli Eğitim Müdürlükleri bütçe hazırlanmaları, rehber öğretmen görevlendirmesi yapılmalı” ifadelerini kullanırken; SÖ17 kodlu sınıf öğretmeni “sponsor bulmaya gayret ediyorum” şeklinde görüşlerini belirtmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara gezi düzenleyebilme öz yeterlilikleri ve okul dışı ortamlara düzenlenen geziler hakkındaki görüşleri tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin en çok gerçekleştirdikleri okul dışı öğrenme etkinliklerinin doğa gezileri, müze gezileri ve lunapark ve çocuk parkı gezileri şeklinde olduğu; en az gerçekleştirdikleri okul dışı öğrenme etkinliklerinin ise, yaz kampları, izci kampları ve hayvanat bahçesi gezileri şeklinde olduğu belirlenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin sıklıkla kolay ulaşılabilir türden mekânları tercih ettikleri, yaşanan bölgede bulunmayan (hayvanat bahçeleri) ve daha çok yaz tatilinde gerçekleştirilen okul dışı etkinlikleri (izci kampı, yaz kampı) daha az tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenleri ilkökul öğrencilerinin gelişim düzeylerini dikkate alarak günübirlik, yakın çevrede gerçekleştirebildikleri okul dışı etkinliklere yönelmeyi tercih etmiş olabilirler. Ayrıca sınıf öğretmenleriyle yapılan görüşmelerde de bir sınıf öğretmeni, günübirlik geziler düzenlemeyi okul dışı öğrenme ortamlarında yaşanan problemlere bir çözüm önerisi olarak sunmuştur. Bunun yanı sıra okul dışı öğrenme ortamlarında oluşan problemleri en aza indirmeye adına da yakın çevrede etkinlik düzenlemeyi ve günübirlik geziler düzenlemeyi ön plana çıkarmış olabilirler.

Sınıf ve Sosyal Bilgiler öğretmenleriyle yapılan bir araştırmada, gezi-gözlem metodunun sıklıkla kullanılmadığı, imkanlar doğrultusunda yakın gördükleri tarihi ve turistik yerlere geziler düzenledikleri bulgusuna ulaşılmıştır (Çetin ve ark., 2010). Ay ve Erbasan (2016) yaptıkları araştırmada, sınıf öğretmenlerinin müzelerden, tarihi yerlerden, kütüphanelerden, parklardan, yerel yönetim birimlerinden, piknik alanlarından ve camilerden daha çok faydalandıklarını tespit etmişlerdir. Tatar ve Bağrıyanık (2012), fen bilimleri dersinde öğretmenlerin sıklıkla model/materyal hazırlama ve konularla ilgili kitap/dergi okuma etkinliklerini; en az ise yaz kampları, gençlik merkezi ziyaretleri ve akvaryum ziyaretleri gibi aktiviteleri tercih ettiklerini belirlemişlerdir. Yine araştırmasında öğretmenlerin gözlem ve araştırma yapma yapmayı sağlayan gezi-gözlem türündeki aktiviteleri en az düzeyde tercih ettiklerini tespit etmişlerdir. Saraç (2017) tarafından yapılan bir çalışmada, 2007-2016 yılları arasında Türkiye’de okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin yapılan araştırmalar incelenmiş ve gezi/doğa etkinliklerinin ve müze/bilim merkezlerinin okul dışı öğretme ortamı olarak çoğunlukla kullanıldığı tespit edilmiştir. Ancak akvaryum, hayvanat bahçesi, botanik bahçeleri ve sanayi kuruluşları gibi okul dışı öğrenme ortamlarının çalışmalarda oldukça az kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Karademir (2013) çalışmasında, öğretmenlerin okul dışı öğrenme etkinlikleri gerçekleştirmeyi yalnızca referans kişilerin (okul yönetimi, Milli Eğitim yetkilileri vb.) istemesi durumunda gerçekleştirdiklerini belirlemiştir. Öğretmenlerin kendi tutumları bu davranışı gerçekleştirmede etkili değil iken, okul dışı etkinlik yaptırmayı amaç edindirmek için referans kişilerin onlardan bunu beklemelerinin yeterli olduğu yorumunu yapmıştır. MEB 2023 Eğitim Vizyonu (2018d) incelendiğinde; sözlü tarih, yerel tarih, müze gezileri, doğa eğitimi, resmi ve özel kurum ve kuruluşları tanıma gibi okul dışı uygulamaların önemsenmesi ve bu doğrultuda etkinlikler düzenlenmesi hedefi konulmuştur. Bu hedefi gerçekleştirmek adına okul dışı eğitim etkinliklerini çeşitlendirmek, bu etkinlikleri gezi düzenleyerek arttırmak gereklidir. Çünkü öğrenciler okul dışı eğitim aktivitelerine aktif olarak katıldıklarında sınıf içi ve sınıf dışı aktiviteleri ilişkilendirerek kazanımları daha fazla içselleştirmekte ve bu tip bir öğretimde ise öğrenme daha güçlü gerçekleşmektedir (Orion ve ark., 1997). İlgili çalışmalarda, gezi etkinliği sonrasında öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin ve çevresel duyarlılıklarının anlamlı düzeyde arttığı (Açar, 2010); bilimsel süreç beceri düzeylerinin kontrol grubu öğrencilerine göre daha yüksek olduğu (Erten ve Taşçı, 2010); gezi etkinliklerinin hem işitselliğe hem görselliğe dayandığından öğrencilerin konuya ilgilerinin arttığı ve hiç sıkılmadıkları (Can, 2019) sonuçlarına ulaşılarak, okul dışı öğrenme ortamlarına düzenlenen gezilerin öğrencilere üzerindeki olumlu etkilerine vurgu yapılmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara gezi düzenleyebilme öz yeterlilik inançları ortalama puanı 3,97 olarak hesaplanmış ve bu değerin yüksek düzeye yakın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öz yeterlilik inançlarının yüksek düzeye yakın olması sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara gezi düzenleyebilme noktasında kendilerine inandıkları, istekli ve çaba sarf eden konumda oldukları yorumu yapılabilir. Demir ve Eski (2010) sınıf öğretmeni adaylarının gözlem gezisi için ilgilerinin yüksek olduğunu ancak beklenmeyen

durumlarla karşılaşılma ihtimalinin bu ilgilerini azalttığını tespit etmişlerdir. Bu araştırmada da sınıf öğretmenleri okul dışı ortamlara gezi düzenleme öz yeterlilik inançlarına ait maddelere genel anlamda yüksek düzeyde cevap verirlerken bazı maddelere verdikleri cevaplarla gezi öncesi, sırası ve sonrası yetersiz kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bazı sınıf öğretmenlerinin gezi öncesi plan hazırlama, rehber ihtiyacını karşılama, bir günden fazla sürecek geziler için öğrencilerin konaklama ve beslenme ihtiyaçlarını giderebilme, gezi esnasında kontrolü sağlama ve gezi sonrasında geziyi öğrencilerle değerlendirme konularında yetersiz oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Okul dışı gezilerde gezilecek olan alanın genişliği ve öğrencilerin gelişim düzeylerine bağlı olarak hareketli olmaları gezi kontrolünü sağlayamamayı sağlayabilir. Bu durum ise olası tehlikeli durumlardan kaynaklı öğretmenlerin kendilerini yetersiz hissetmelerini ve öz yeterlilik algılarının olumsuz etkilemesini sağlayabilir. Aynı zamanda sınıf öğretmenleriyle yapılan görüşmelerde bazı çekincelerden bahsetmişler ve bu yorumu destekleyici görüşler ortaya çıkmıştır. Çiçek ve Saraç (2017) araştırmasında, öğretmenlerin yapacağı ön hazırlıkların, kendi eksikliklerini tespit etme gayretlerinin, alan bilgilerini zenginleştirme ve motivasyonlarını artırma çabalarının okul dışı öğrenme ortamında yapacakları etkinliklerde olumlu etki sağladığını ifade etmişlerdir. Türkmen (2015) ise çalışmasında, ulaşım sorunu ve ekonomik sıkıntılar, öğrenci sayısının fazlalığı ve yasal engellerin gezi düzenlemeyi zorlaştıran etkenler olarak ortaya koymuştur. Okul dışı ortamlara düzenlenecek gezilerde deneyim sağlama ve öğretmenlik mesleğine hazırlanma düzeyi olan lisans eğitim sürecinde okul dışı eğitim ortamlarına yönelik yapılacak uygulamalar, sınıf öğretmenlerinin karşılaşabilecekleri durumları daha rahat aşabilmelerini, öz yeterliliklerini arttırmayı sağlayabilecektir. Öğretmen adayları ile yapılan bir çalışmada, lisans eğitiminde okul dışı öğrenme alanlarında herhangi bir etkinlik veya uygulama yapılmadığı tespit edilmiş ve mesleğe başlayacak öğretmenlerin herhangi bir deneyimlerinin bulunmadan bu sürece dâhil olacakları belirtilmiştir (Topçu, 2017). Aynı şekilde Sarioğlu ve Küçüközer (2017) çalışmalarında, öğretmen adayları okul dışı öğrenme ortamlarındaki yaşadıkları deneyimler sayesinde var olan kaygılarının üstesinden gelebildiklerini ifade etmişlerdir. Bu noktadan hareketle lisans dönemi okul dışı öğrenme deneyimleri ve eğitim amaçlı geziler, sınıf öğretmenlerinin öz yeterliliklerini geliştirmede önemli bir etken olabilir.

Sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara gezi düzenleyebilme öz yeterlik inançları ortalama puanları farklı değişkenlere göre karşılaştırılmış, cinsiyet, mesleki deneyim ve okulun bulunduğu yerleşim birimi değişkenine göre fark göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Sontay ve Karamustafaoğlu (2017) yaptıkları çalışmada, fen bilimleri öğretmenlerinin gezi düzenlemeye ilişkin öz-yeterlilik inanç puanları mesleki deneyim ve okulun bulunduğu bölge değişkenlerinden etkilenirken, cinsiyet değişkeninden etkilenmediği sonucuna ulaşmışlardır. Öner (2015) ise çalışmasında, kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre gezi düzenlemeye karşı daha istekli olduklarını tespit etmiştir. Bu çalışmada ise sınıf öğretmenlerinin benzer bölgede görev yapıyor olmaları ve uygulanan ölçeğe yüksek düzeyde cevaplar vermeleri, farklı değişkenler açısından öz yeterlik inançları ortalama puanlarında fark olmamasının nedeni olabilir.

Sınıf öğretmenlerinin okul dışı ortamlara gezi düzenlemede yetersiz kaldıkları durumlar onlarla yapılan görüşmelerde de ifade edilmiş ve görüşleri “çekinceler”, “problemler” ve “çözümler” şeklinde üç ana tema da toplanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre, okul dışı ortamlara düzenlenen gezilere yönelik çekinceleri grubu yönetme, maddi kaynak bulma ve yasal prosedürler kategorilerinde yoğunlaşmıştır. Bu çekinceler aynı zamanda sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarına gezi düzenleyebilme öz yeterlilik inançlarını da azaltan bir etki oluşturmuştur. Dillon ve ark., (2006) yaptıkları araştırmada, öğretmenlerin okul dışı gezilerde öğrencilerinin sağlık ve güvenlik konusunda endişeler yaşadıklarını tespit etmişlerdir. Ballı (2009), öğretmenlerin öğrencilerini geziye götürmede isteksizlik duygularını maddi sorunlar ve izin almanın zorlukları nedeniyle oluştuğunu belirtir. Ürey ve Kaymakçı (2020), öğretmenlerin en çok öğrenci güvenliği kaynaklı nedene bağlı olarak okul dışı öğrenme ortamlarının yetersizliğine vurgu yapmışlardır. Yapılan bir araştırmada, öğretmenlerin okul dışında iken öğrenci gruplarını yönetmede yaşanan zorlukların bilgi, beceri ve deneyim eksikliğinden kaynaklandığı belirlenmiştir. Bu zorluklar ise etkinlikleri daha sık ve etkili yapılmasına engel olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Thomas, 2010). Okul dışı öğrenmenin gerçekleşmesi için temel basamak olan öğretmenlerin bu konudaki bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi önemli görülmeli ve ön plana çıkan çekinceler giderilmelidir (Üner, 2019).

Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre, okul dışı ortamlara düzenlenen gezilerde yaşanan problemlerin büyük çoğunluğu gezi öncesindeki ve gezi esnasındaki problemlerde yoğunlaşmaktadır. Gezi öncesinde maddi kaynak oluşturma, yasal prosedürleri aşma ve kurum desteği alma önemli görülürken, gezi sırasında grup yönetimi ve gezi yapılacak kurum/yer yetkililerin ilgisizliği ön plana çıkmıştır. Bu problemler aynı zamanda sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarına gezi düzenleyebilme öz yeterlilik inançlarını da azaltan bir etki oluşturduğu ölçek maddelerine verilen cevaplarda da kendini hissettirmiştir. Sosyoekonomik şartlar okul dışı aktivitelerin gerçekleştirilmesinde önemli etki oluşturmakta ve yapılacak aktivitelerin belirlenmesinde rol oynamaktadır (Koosimile, 2004). Yapılan bir araştırmada öğretmenler, olanak yetersizliğinden kaynaklı okul dışı eğitim etkinlikleri düzenlenmede problemler yaşadıklarını belirtmişlerdir (Tatar ve Bağrıyanık, 2012). Ocak ve Korkmaz (2018) çalışmalarında, öğretmenler okul dışı öğrenme ortamlarının olumsuzluğu olarak tehlike yaratabilecek durumları, maddi kaynakları ve sınıfların kalabalık olmasından kaynaklı grup yönetimi olarak belirtmişlerdir. Benzer bir şekilde Ay, Anagün ve Demir (2015)’in araştırmasında okul dışı öğrenme ortamlarının dezavantajları öğrencilerin kontrolü, güvenlik, ulaşılabilirlik, zaman ve maliyet olarak sıralanmıştır. Okul dışı öğrenme ortamlarına düzenlenen gezilerde güvenlik ve öğrenci izinlerinin alınmasının problem oluşturduğu da farklı bir çalışmada ön plana çıkmıştır (Karbeyazı ve Kurt, 2020). Okul yöneticileri ile yapılan bir araştırmada ise, okul dışı öğrenme ortamlarında yapılan etkinlikler esnasında maddi yetersizliklerin ortaya çıktığı belirtilmiş ve bunun sonucunda yönetici, öğretmen ve veli arasında sorunlar oluştuğu, ilkokul öğrencilerinin öz bakım becerileri

konusunda sorunlar yaşadıklarını ve veli onayları ile resmi yazıların zaman aldığı ifade edilmiştir (Gökçe ve Aydemir, 2016). İlgili çalışmalar da bu çalışmadaki sınıf öğretmenlerini destekler nitelikte olup, yaşanan problemlere oluşturulacak çözüm önerileri öğretmenlerin gezi düzenleyebilme öz yeterliliklerini geliştirmede önemli görülebilir.

Sınıf öğretmenleri, okul dışı ortamlara düzenlenen gezilerde yaşanan problemlere planlama, veli desteği, dikkat çekme ve maddi kaynak oluşturma kategorilerinde çözüm önerileri oluşturmuşlardır. Bu öneriler, okul dışı ortamlara gezi düzenleme öz yeterlilik inançlarını arttırmada önemli görülebilir. Planlama önerisi, sınıf öğretmenlerinde var olan çekinceleri gidermede ve gezi öncesi oluşan problemleri en aza indirmede çözüm üretebilir. Çetin ve ark., (2010), gezi öncesi öğrencilere bilgi vermek ve gezi sonrası öğrencilerden dönüt almak gezilerin en önemli basamağını oluşturduğuna ve bunun da gezi öncesi etkili bir gezi planı hazırlayarak başarılabilceğine dikkat çekmişlerdir. Buradaki en önemli etken ise öğretmenlerin gezi düzenlemeye ilişkin planlama ve uygulama konularında bilgi ve deneyim sahibi olmalarıdır (Karadoğan, 2016). Bu planlarda yalnız öğrenme alanlarına ilişkin planların değil, organizasyon ve güvenlik konusunda da hazırlıkların olması gerekliliği ifade edilir (Atmaca, 2012). Bu planlamada eğitimsel hazırlık, bürokratik işler, ulaşım, yeme-içme ve barınma yer almalıdır (Bozdoğan, 2007). Böylece okul dışı öğrenme ortamlarında yapılması gerekenlerin planlanması öğretmenlere yol gösterici olacak niteliğe bürünür ve ortaya çıkabilecek problemleri en aza indirilebilir (Karbeyazı ve Kurt, 2020; Üner, 2019). Yetişkin desteği özellikle grubu yönetmede önemli etkileri oluşturduğu sınıf öğretmenlerince ifade edilmiş ve velileri veya farklı bir öğretmeni düzenlenen gezide bulundurmaya önermişlerdir. Bu öneri, sınıf öğretmenlerinin ifade ettiği gezi esnasında oluşan grubu yönetme probleminin çözümünde etkili olabilecek niteliktedir. Müfredattaki kazanımları pekiştirmesi ve okul dışı öğrenme ortamlarında öğrenci-aile-öğretmen ve yönetici arasındaki işbirliğinin artırılması ile süreç daha kolay yönetebilir hale gelmektedir (Aydemir ve Gökçe, 2016; Ocak ve Korkmaz, 2018). Armağan (2015) çalışmasında, okul dışı ortamlarda dersler işlenmiş ve sonucunda öğrenci ve veli görüşlerini almıştır. Veliler okul dışı fen dersi ile öğrencilerin çevre bilgisi ve duyarlılığı gibi konularda kazanımlar edindikleri görüşlerini belirterek sürece katkı sağlamışlar ve okul dışı ortamlara düzenlenen gezileri velilerin de aktif olmasıyla farklı bir boyuta taşımışlardır. Sınıf öğretmenleri gezi sponsoru bulma ve MEB bütçesinden yararlanma önerisi ile maddi kaynaklara yönelik problemlere çözüm önerisi geliştirmişlerdir. Bazı gelişmiş ülkelerde okul dışı eğitim masrafları sponsorların desteği ile veya devlet tarafından karşılanarak gerçekleştirilmektedir (Jeronen ve Jeronen, 2012). Aynı şekilde okul dışı öğrenme ortamlarına daha sık gezi düzenlenebilmesi için okullara yeterli mali kaynaklar aktarılması gerekliliği (Kubat, 2018; Kutlu Abu, 2019; Mertoğlu, 2019) farklı çalışmalarda vurgulanmıştır. Bu mali destekler de gezi öncesi, esnası ve sonrası ifade edilen problemlerin çözümünde etkili olabilecek niteliktedir. Sınıf öğretmenlerinin gezi sürecinde not tutma/resim yapma, ödül belirleme ve disiplinli/sert öğretmen modeli çözüm önerileriyle de dikkati

toplamaı sağlamaya çalışmakta oldukları ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu nerilerin oluşturulması, sınıf şretmenlerinin düzenlenen gezilerin amacına ulaşmasını sağlamada çaba harcadıkları ve oluşabilecek problemlerin çözümünde çaba sarf ettiklerini göstermektedir. Bu durum da sınıf şretmenlerinin gezi düzenleme öz yeterlilik inanç ortalamalarının yüksek dzeıe yakın olmasını destekler niteliktedir.

İlkokullarda ğrencilere kazandırılması gereken davranışların somutlaştırılması, anlamlı hale dönüştürülmesi ve kalıcı olması bekleniyor ise, farklı okul dış öğrenme ortamlarında uygulamalar yapılması önerilir. MEB 2023 Eğitim Vizyonu temel alınarak okul dış eğitim etkinliklerini düzenlemek, çeşitlendirmek ve arttırmak gerekir. Sınıf ğretmenleri bu noktada kritik noktada yer alırlar ve okul dış öğrenme ortamlarına gezi düzenlemede sorumluluk almaları beklenir. Gezi ncesi, esnası ve sonrası çıkabilecek muhtemel problemleri tahmin ederek tedbirler almalı ve olası ani sorunları zebilmelidir. Bu da sınıf ğretmenlerinin okul dış ortamlara gezi düzenleyebilme öz yeterlilik inançları ile doğrudan ilişkilidir. MEB (2019)'in yayınlamış olduğu Okul Dış ğrenme Ortamları Kılavuzu ve buna bağlı olarak İl Milli Eğitim Müdürlüklerinin hazırlamış oldukları rehberlerin incelenmesi, öğretmenlerin okul dış öğrenme ortamları ve etkinlik düzenleme konusundaki bilgilerini arttırabilir ve çekincelere neden olan etmenlere yönelik önlemler alınabilir. Bunun yanı sıra planlamayla ilgili bilgi ve becerilerin arttırıldığı, iyi bir gezi planı hazırlama önerilerinin sunulduğu hizmet içi eğitimler düzenlenebilir. Sınıf ğretmenlerinin okul dış eğitim ortamları ile doğrudan ilişkili TÜBİTAK 2237 - Bilimsel Eğitim Etkinliklerini Destekleme, 4004 – Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları, 4005 - Yenilikçi Eğitim Uygulamalarını Destekleme programlarına katılabilmeleri teşvik edilmeli ve mümkünse okulları ile proje düzenleyicisi olarak katılmaları sağlanmalıdır. Aynı zamanda yerel, ulusal ve uluslararası farklı kurum ve kuruluşların çağrılı projelerinden ilkokullara destek sağlanabilmekte, sınıf öğretmenleri okul dış öğrenme ortamlarına gezi düzenlemek için bu projelerden maddi kaynaklar sağlayabilirler. Bununla birlikte sınıf ğretmenlerinin öz yeterlilik inançlarını arttırabilme adına lisans döneminde okul dış öğrenme ortamı deneyimi sağlanabilir ve ğrenci kulüp danışmanları öncülüğünde farklı okul dış öğrenme ortamlarına eğitim amaçlı daha sık geziler düzenlenebilir. Bu çalışmada sınıf ğretmenlerinin okul dış ortamlara gezi düzenleyebilme öz yeterlilikleri ve düzenlenen geziler hakkındaki görüşleri karma model esas alınarak araştırılmıştır. Farklı araştırmacılar, farklı örneklem grubu, araştırma modeli veya veri toplama aracı kullanarak araştırmayı derinleştirebilirler.

Etik Komite Onayı: N/A.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir - K.Y.; Tasarım – K.Y., H.K.; Denetleme – H.K.; Kaynaklar – K.Y., H.K.; Malzemeler – K.Y., H.K.; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi – K.Y.; Analiz ve/veya Yorum –

K.Y., H.K.; Literatür Taraması – K.Y., H.K.; Yazıyı Yazan – K.Y., H.K.; Eleştirel İnceleme – K.Y., H.K.; Diğer – K.Y., H.K.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

Ethics Committee Approval: N/A.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Concept - K.Y.; Design – K.Y., H.K.; Supervision – H.K.; Resources – K.Y., H.K.; Materials – K.Y., HK.; Data Collection and/or Processing – K.Y.; Analysis and/or Interpretation – K.Y., H.K.; Literature Search – K.Y., H.K.; Writing Manuscript – K.Y., H.K.; Critical Review – K.Y., H.K.; Other – K.Y., H.K.

Conflict of Interest: The authors have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynakça / References

- Açar, S. (2010). *The effects of expedition in social studies lesson in primary school on the students' critical thinking skills and environmental sensitivity*. (Master Thesis). Çanakkale Onsekiz Mart University Institute of Social Sciences, Çanakkale.
- Akturan, U., & Esen, A. (2008). Phenomenology. In T. Baş & U. Akturan (Ed.) *Qualitative research methods* (pp. 83-98). Ankara: Seçkin Publishing.
- Armağan, B. (2015). *Outdoor learning environments in elementary school fourth grade science teaching: An action research* (unpublished Master Thesis). Dokuz Eylül University, İzmir.
- Atmaca, S. (2012). *Outdoor education activities in science education and effects of these activities on pre-service teachers*. (Ph. D. Dissertation). Hacettepe University Institute of Social Sciences, Ankara.
- Ay, Y., Anagün, Ş. S., & Demir, Z. M. (2015). Pre-service primary school teachers' opinions about out-of-school learning in science teaching. *Turkish Studies*, 10(15), 103-118. [\[Crossref\]](#)
- Ay, T. S. & Erbasan, Ö. (2016). Views of classroom teachers about the use of out of school learning environments. *Journal of Education and Future*, 10, 35-50.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191- 215. [\[Crossref\]](#)
- Ballı, A. (2009). *The importance of excursion-observation method in teaching 9th grade physical geography subjects (Bağcılar district example)* (Master Thesis). Marmara University Institute of Educational Sciences, İstanbul.
- Bozdoğan, A. E. (2007). *Role and importance of science and technology in education*. (Ph. D. Dissertation). Gazi University Institute of Educational Sciences, Ankara.
- Bozdoğan, A. (2016). Development of self-efficacy belief scale for planning and organizing educational trips to out-of-school learning environments. *Journal of Theoretical Educational Science*, 9(1), 111-129. [\[Crossref\]](#)
- Bozdoğan, A. E. (2017). Pre-service teachers' views about informal learning environments in science education course. *International Journal of Turkish Education Sciens*, 8, 1-17.

- Bunting, C. J. (2006). *Defining and teaching outdoor education*. In C. J. Bunting (Ed.), *Interdisciplinary Teaching Through Outdoor Education* (pp. 3-18). Human Kinetics.
- Bülbül, M. (2018). *The effect of non-school learning environments on the academic achievements of students: The example of the hydroelectric power plant trip*. (unpublished Master Thesis). Giresun University Institute of Science, Giresun.
- Büyükoztürk Ş., Çakmak, E. K., Akgün Ö. E., Karadeniz Ş., & Demirel F. (2012). *Scientific research methods* (12th ed.). Ankara: Pegem Akademi Publishing.
- Can, N. S. (2019). *The investigation of out-of-school activities of learning environments on recycling and environmental effects in primary school students in terms of different variables*. (unpublished Master Thesis). Erzincan Binali Yıldırım University Institute of Social Sciences, Erzincan.
- Çiçek, Ö., & Saraç, E. (2017). Science teachers' opinions about experience in out of school learning environment. *Kırşehir Journal of Education Faculty (KEFAD)*, 18(3), 504-522. [Crossref]
- Çetin, T., Kuş, Z., & Karatekin, K. (2010). Opinions of Class and social sciences teachers about trip-observation method. *Journal of Social Sciences Research*, 2, 158-180.
- Creswell, J. W., & Plano-Clark, V. L. (2007). *Designing and conducting mixed methods research*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Demir, M. K., & Eski I. Ö. (2010). *Investigation of classroom teacher candidates' interest in observation travel method and against them*. Paper presented at IX. Primary Teacher Education Symposium, 20-22 May 2010, Elazığ/Turkey.
- Dillon J., Rickinson, M., Teamey, K., Morris, M., Choi, M. Y., Sanders, D., & Benefield, P. (2006). The value of outdoor learning: Evidence from research in the UK and Elsewhere. *School Science Review*, 87(320), 107-111.
- Erten, Z., & Taşçi, G. (2016). Developing activities of out of the school learning environments for science classes, and analyzing their effects on students' scientific process skills. *Erzincan University Journal of Education Faculty*, 18(2), 638-657.
- Genç, M., Albayrak, S., & Söğüt, S. (2019). *Views of preservice science teachers on out-of-school learning environments*. Paper presented at ERPA International Congresses on Education, 19-22 July 2019, Sakarya/Turkey.
- Gökçe, A. T., & Aydemir, İ. (2016). *School administrators' views on out-of-school learning environments*. Paper presented at III. International Eurasian Educational Research Congress, 31 May – 3 June 2016, Muğla/Turkey.
- Gunbayi, I. (2020). Knowledge-constitutive interests and social paradigms in guiding mixed methods research (MMR). *Journal of Mixed Methods Studies*, 1, 44-56. [Crossref]
- Gürbüz, E. (2017). *Examination of classroom teachers' views on museum education according to various variables*. (unpublished Master Thesis). Necmettin Erbakan University Institute of Educational Sciences, Konya.
- Gürsoy, G. (2018). Outdoor learning environments in science education. *Turkish Studies Educational Sciences*, 13(11), 623-649. [Crossref]
- Jeronen, E., & Jeronen, J. (2012). *Outdoor education in finnish schools and universities*. https://ioern.files.wordpress.com/2012/04/finland_14.pdf on 15 August 2020.
- Karademir, E. (2013). *Determination of objectives realization at outdoor science education activities of teachers and pre-service teachers by the theory of planned behavior within the scope of science and technology lesson*. (Unpublished Doctorate Thesis). Hacettepe University Institute of Social Sciences, Ankara.

- Karadoğan, S. (2016). *Classroom-out-of-school learning practices and problems in education*. In R. Aksu (Ed.), *Towards academic evaluation and educational problems and solutions in Turkey – I* (pp. 47-85). Ankara: Maya Publishing.
- Kaptan, F., & Korkmaz, H. (2002) *The effect of problem-based learning approach on pre-service science teachers' problem solving skills and self-efficacy belief levels*. Paper presented at V. National Science and Mathematics Education Congress, 16-18 September 2002, Ankara, Turkey.
- Karbeyazı, A., & Kurt, M. (2020). The views of classroom teachers for use of out-of-school learning environments in life studies course. *International Journal of New Approaches in Social Studies*, 4(1), 79-93.
- Koosimile, A. T. (2004). Out-of-school experiences in science classes: Problems, issues and challenges in Botswana. *International Journal of Science Education*, 26(4), 483-496. [Crossref]
- Kotaman, H. (2008). Literature review on improving self-efficacy belief and learning performance. *Journal of Uludağ University Education Faculty*, 21(1), 111-133.
- Kubat, U. (2018). Opinions of pre-service science teachers about outdoor education. *Mehmet Akif Ersoy University Journal of Education Faculty*, 48, 111-135.
- Kutlu Abu, N. (2019). Views of classroom teachers on out-of-school teaching practices for gifted children. *Journal of Research in Informal Environments*, 4(2), 144-165.
- Luszczynska, A., Gutiérrez-Doña, B. & Schwarzer, R. (2005). General self-efficacy in various domains of human functioning: Evidence from five countries. *International Journal of Psychology*, 40(2), 80-89. [Crossref]
- McMillan, J. H. (2000). *Educational research: Fundamentals for the consumer* (Second Edition). New York: HarperCollins CollegePublishers.
- MoNE (2018a). *Life studies curriculum. (Primary School 1st, 2nd and 3rd Grades)*. Ankara: MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MoNE (2018b). *Science curriculum. (Primary and secondary school 3rd, 4th, 5th, 6th, 7th and 8th Grades)*. Ankara: MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MoNE (2018c). *Social studies curriculum (Primary and secondary schools 4, 5, 6 and 7th Grades)*. Ankara: MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MoNE (2018d). *2023 education vision*. Ministry of Education.
- MoNE (2019). *Out-of-school learning environments guide*. Ministry of Education.
- Mertoğlu, H. (2019). Opinions of science pre-service teachers on out-of-school activities conducted in different learning environments. *Journal of Research in Informal Environments*, 4(1), 37-60.
- Ocak İ., & Korkmaz, Ç. (2018). An examination of the views of science and pre-school teachers on non-formal learning environments. *International Journal of Field Education*, 4(1), 18-38.
- Orion, N., Hofstein, A., Tamir, P., & Giddings, G. J. (1997). Development and Validation of an Instrument for Assessing the Learning Environment of Outdoor Science Activities. *Science Education*, 81, 161-171. [Crossref]
- Öner, G. (2015). Examination of the opinions of social studies teachers about outdoor history teaching. *Turkish History Education Journal*, 4(1), 89-121. [Crossref]
- Öztürk, Ş. (2009). Outdoor education integrated with education at school. *National Education*, 181, 131-145.
- Pallant, J. (2001). *SPSS survival manual*. Buckingham: Open University Press.
- Patton, Q. M. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün & S. B. Demir, Çev.). Ankara: PegemA

- Ramey-Gassert, L. (1997). Learning science beyond the classroom. *The Elementary School Journal*, 97(4), 433-450. [\[Crossref\]](#)
- Saraç, H. (2017). Researches related to outdoor learning environments in Turkey: content analysis study. *Journal of Educational Theory and Practice Research*, 3(2), 60-81.
- Sarioğlu A. B., & Küçüközer, H. (2017). Investigation of preservice science teachers' opinions regarded to outdoor school learning environments. *Journal of Research in Informal Environments*, 2(1), 1-15.
- Sontay, G., & Karamustafaoğlu, O. (2017). Investigation of science teachers' self-efficacy beliefs related to trip arrangement. *Hacettepe University Journal of Education*, 32(4), 863-879.
- Suhonen, J. (2009). Qualitative and mixed method research. *Scientific Methodology in Computer Science-Fall*, 1-13.
- Stockemer, D. (2019). *Quantitative methods for the social sciences: A practical introduction with examples in SPSS and Stata*. Springer International Publishing. [\[Crossref\]](#)
- Şimşek, C. L. (2011). Out-of-school learning environments and science education, In C. L. Şimşek (Ed.) *Out-of-school learning environments in science teaching* (pp. 1-23). Ankara: Pegem Akademi Publishing.
- Tatar, N., & Bağrıyanık, K. E. (2012). Opinions of science and technology teachers about outdoor education. *Elementary Education Online*, 11(4), 883-896.
- Teddle, C., & Tashakkori, A. (2015). *Karma yöntem araştırmalarının temelleri* (Y. Dede & S. B. Demir, Çev.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Thomas, G. (2010). Facilitator, teacher, or leader? Managing conflicting roles in outdoor education. *Journal of Experiential Education*, 32(3), 239-254. [\[Crossref\]](#)
- Topçu, E. (2017). Out of school learning environments in social studies education: A phenomenological research with teacher candidates. *International Education Studies*, 10(7), 126-142. [\[Crossref\]](#)
- Türkmen, H. (2015). Primary teachers point of view about science teaching in outdoor learning environments. *The Journal of European Education*, 5(2), 47-55.
- Üner, S. (2019). *A study of an evaluation scale for science teachers' anxiety levels towards out-of-school learning environments*. (unpublished Master Thesis). Hacettepe University Institute of Educational Sciences, Ankara.
- Ürey, M. & Kaymakçı, S. (2020). Elementary school teachers' perceptions about out-of-school environments and applications in life studies course. *National Education*, 49(227), 7-32.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Qualitative research methods in social sciences* (9th Edition). Ankara: Seçkin Publishing.
- Yıldırım, E. (2017). Views of primary prospective teachers' for the use of museums in education. *HAYEF: Journal of Education*, 14(2), 113-125. [\[Crossref\]](#)